

9. Usein kysytyt kysymykset

Miten opiskelijavalintojen uudistus toteutetaan vaiheittain?

Opiskelijavalintauudistuksen ensimmäisessä vaiheessa korkeakoulut voivat oman päätöksensä mukaan varata paikkoja ensimmäistä paikkaansa hakeville. Lisäksi otetaan käyttöön yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen valtakunnallinen yhteishaku. Uudistettu korkeakoulujen opiskelijavalinta otetaan käyttöön syksyn 2014 yhteishaussa.

Uudistuksen toisessa vaiheessa varataan suurin osa yhteishaun aloituspaikoista ensimmäistä korkeakoulupaikkaansa hakeville, ja muille hakijoille varataan erillinen kiintiö yhteishaussa. Alustavan aikataulun mukaan uudistuksen toisen vaiheen mukainen haku otettaisiin käyttöön keväällä 2016 valittaessa opiskelijoita syksyllä 2016 alkavaan koulutukseen.

Miksi osa opiskelupaikoista varataan henkilöille, joilla ei ole vielä opiskelupaikkaa tai tutkintoa korkeakoulussa?

Uudistuksen ensimmäiseen vaiheeseen sisältyvällä opiskelupaikkojen varaamisella pyritään siihen, että entistä suurempi osa opiskelupaikan saavista olisi aidosti uusia korkeakouluopiskelijoita, joilla ei vielä ole opiskelupaikkaa korkeakoulussa. Opiskelupaikkojen varaamisella on tarkoitus turvata perustuslain 16 §:n mukaisia sivistyksellisiä oikeuksia varmistamalla mahdollisimman monelle opiskelupaikka.

Tavoitteena on myös alentaa korkeakouluopintojen aloittamisikää ja nopeuttaa näin korkeakoulutuksesta työmarkkinoille siirtymistä. Korkeakouluopintojen aloittamisiään voidaan olettaa alenevan, kun entistä useampi ensikertalainen saa opiskelupaikan. Opiskelupaikkojen varaamisen tarkoituksena on myös parantaa korkeakouluopintojen läpäisyä. Voidaan olettaa, että entistä useampi suorittaa aloittamansa koulutuksen loppuun, mikäli opiskelupaikka on otettu vastaan koulutuksessa, johon on motivoitunut.

Kuinka suuri osa opiskelupaikoista varataan ensimmäistä korkeakoulupaikkaansa hakeville syksyn 2014 haussa?

Ensimmäistä opiskelupaikkaa hakeville varattavien paikkojen määrästä päättävät korkeakoulut. Korkeakoulut tiedottavat siitä, missä koulutuksissa ensikertalaisille varataan paikkoja ja kuinka paljon.

Jos en tule valituksi opiskelupaikkaan johon ensisijaisesti haluan, kannattaako minun ottaa joku muu paikka vastaan?

Opiskelupaikat on lähtökohtaisesti tarkoitettu niille, jotka haluavat suorittaa kyseisen tutkinnon. Jos otat vastaan paikan koulutuksesta, josta et aio tehdä tutkintoa, saatat samalla viedä paikan hakijalta, joka haluaisi suorittaa juuri kyseisen tutkinnon. Ota siis paikka vastaan, mikäli aiot suorittaa tutkinnon.

Mikäli otat paikan vastaan, mutta haluatkin myöhemmin vaihtaa alaa, sinulle on tarjolla erilaisia hakeutumismahdollisuuksia ja -väyliä. Mahdollisuutesi tulla valituksi eivät lain mukaan saa olla kohtuuttomasti ensikertalaisia huonommat.

En ole aivan varma mitä haluan opiskella. Miten minun pitäisi toimia?

Voit kuitenkin hakea ja ottaa paikan vastaan sinua kiinnostavalta alalta. Jos haluatkin myöhemmin vaihtaa alaa, tulet löytämään hakeutumismahdollisuuksia ja -väyliä toisille aloille. Vaikka opiskelupaikkoja varataan (tai uudistuksen toisessa vaiheessa muulla tavalla kohdennetaan) ensikertalaisille hakijoille heidän asemansa parantamiseksi, eivät mahdollisuutesi tulla valituksi voi lain mukaan olla kohtuuttomasti ensikertalaisia huonommat.

Ketkä katsotaan ensikertalaisiksi hakijoiksi syksyn 2014 haussa ja siitä eteenpäin?

Ensikertalaisia ovat ne, jotka eivät ole vastaanottaneet tutkintoon johtavaa opiskelupaikkaa eivätkä suorittaneet tutkintoa suomalaisissa ammattikorkeakoulussa, korkeakoulussa tai yliopistossa. Jotta uudistus ei vaikuttaisi hakijoiden asemaan taannehtivasti, luetaan ensikertalaisiksi myös ne hakijat, jotka ovat vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan koulutuksesta, joka on alkanut keväällä 2014 tai sitä ennen, mikäli he eivät ole suorittaneet korkeakoulututkintoa.

Miten alanvaihto onnistuu jatkossa? / Miten jo korkeakoulusta valmistunut voi hakea jatkossa ammattikorkeakouluun ja yliopistoon?

Uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa alaa vaihtavat voivat hakea koulutukseen yhteishaussa. Alan vaihtaminen tulee jatkossakin olemaan mahdollista. Jos alaa vaihtava on suorittanut korkeakoulututkinnon tai hän on ottanut korkeakoulupaikan vastaan kevään 2014 yhteishaussa tai sen jälkeen, häntä ei kuitenkaan katsota ensikertalaiseksi. Yhteishaun lisäksi korkeakoulut järjestävät erillisiä valintoja esimerkiksi maisterivaiheen koulutuksiin. Maisterivaiheen koulutuksissa paikkoja ei varata ensikertalaisille.

Korkeakouluja kannustetaan luomaan joustavia siirtymämahdollisuuksia, joiden avulla alaa voi vaihtaa hakeutumatta uudelleen yhteishaun kautta koulutukseen. Siirtymämahdollisuuksia on jo nykyään, mutta niitä halutaan lisätä ja käytäntöjä yhtenäistää. Siirto-opiskelijoiden valinnan tulisi pohjautua aiempaan opiskeluoikeuteen sekä samalla tai lähialalla suoritettuihin korkeakouluopintoihin ja niissä menestymiseen. Aivan kaikkeen koulutukseen, ja kaikilla koulutustaustoilla, tällaisia siirtymämahdollisuuksia ei siis voida järjestää.

Vaarantuuko nuorten yhdenvertainen kohtelu?

Yhdenvertaisuutta opiskelupaikkojen kohdentumisessa ei voida arvioida tarkastelemalla ainoastaan yhteishakua. Yhteishakua, erillishakua ja opintojen aikaisia koulutuksesta toiseen siirtymistä koskevia menettelyjä on tarkasteltava kokonaisuutena. Korkeakoulujen tulisi nykyistä paremmin mahdollistaa opintojen aloittaminen aiempien opintojen ja suoritettujen tutkintojen osien perusteella ja luoda heitä varten joustavia siirtymismahdollisuuksia korkeakoulujen sisällä ja välillä.

Onko alle 25-vuotiaiden ylioppilastutkinnon suorittaneiden jatkossakin haettava vähintään kolmeen ammattikorkeakouluun tai toisen asteen ammatilliseen koulutukseen, jotta voi saada työmarkkinatukea?

Työmarkkinatuen ehtona olevaa koulutukseen hakeutumisvelvoitetta on muutettu vuoden 2013 alusta lähtien. Alle 25-vuotiaan ammatillista koulutusta vailla olevan nuoren on haettava syksyllä alkavaan, ammatillisia valmiuksia antavaan koulutukseen kevään haussa, jos hän haluaa säilyttää oikeutensa työttömyysetuuteen. Sen sijaan syksyn yhteishakuun liittyvästä velvoitteesta työttömyysetuuden edellytyksenä on luovuttu. Myös yliopistoon hakeminen on merkki aktiivisuudesta, ja tällä perusteella voi työmarkkinatukeakin saada.

Muuttaako opiskelijavalintauudistus myös valintaperusteita tai -valintakokeita?

Ammattikorkeakoulut ja yliopistot päättävät jatkossakin siitä, millaisia valintaperusteita ne asettavat ja millaisia valintakokeita ne yksin tai yhdessä muiden korkeakoulujen kanssa järjestävät.

Ovatko kaikki suomalaiset ammattikorkeakoulut ja yliopistot mukana valtakunnallisessa sähköisessä yhteishaussa?

Högskolan på Åland ja Poliisiammattikorkeakoulu eivät ole mukana valtakunnallisessa yhteishaussa. Näillä näkymin Maanpuolustuskorkeakoulu järjestää opiskelijahakunsa samassa aikataulussa yhteishaun kanssa, mutta Maanpuolustuskorkeakoulun koulutukset eivät ole mukana hakukohteiden ensisijaisuusjärjestyksessä. Muut, eli opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle kuuluvat ammattikorkeakoulut ja yliopistot ovat mukana yhteishaussa.

Kaikkiin koulutuksiin ei silti voi hakea yhteishaussa. Korkeakoulut voivat järjestää erillisvalintoja ja jättää vieraskielisen koulutuksen yhteishaun ulkopuolelle. Yhteishakujen ulkopuolisista hakumahdollisuuksista saa lisätietoja korkeakoulujen omilta verkkosivuilta.

Onko jatkossa mahdollista laatia hakemus myös paperilla?

Hakulomakkeen voi täyttää ja jättää myös paperisena, kuten nykyisinkin.

Voiko hakukohdeiden järjestystä muuttaa hakemuksen lähettämisen jälkeen, jos hakuaikaa on jäljellä?

Kyllä voi. Järjestystä voi muuttaa hakuajan päättymiseen saakka.

Jos ei saa opiskelupaikkaa ensimmäiseksi listaamastaan paikasta, voiko toissijaisen paikan ottaa vastaan ja jäädä odottamaan ylemmälle sijalle listatun paikan mahdollista vapautumista?

Toissijaisen paikan voi ottaa vastaan ehdollisesti, jos hakija on vielä varasijalla (=hyväksyttävissä) johonkin korkeammalle priorisoituun opiskelupaikkaan. Tällöin voi jäädä odottamaan ylemmälle sijoitetun paikan mahdollista vapautumista. Paikan vastaanottamisesta tullaan ohjeistamaan tarkemmin, kun haku- ja valintajärjestelmä otetaan käyttöön.

10. Mitä tämän jälkeen? Mitä on odotettavissa ensimmäisen vaiheen jälkeen, eli 2015 ->

Valtioneuvosto linjasi uudistuksen toisen vaiheen aikataulusta osana rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosuunnitelmaa 29.11.2013.⁵ Tämän mukaisesti opiskelijavalintauudistuksen toista vaihetta koskeva hallituksen esitys annetaan elokuussa 2014, lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2015 ja uusien säädösten mukainen haku otetaan käyttöön keväällä 2016 valittaessa opiskelijoita syksyllä 2016 alkavaan koulutukseen.

Toisen vaiheen toteutusta valmistellaan yhdessä korkeakoulujen kanssa. Uudistuksen toisessa vaiheessa varataan suurin osa yhteishaun aloituspaikoista ensimmäistä korkeakoulupaikkaansa hakeville, ja muille hakijoille varataan erillinen kiintiö yhteishaussa. Korkeakouluja kannustetaan tarjoamaan joustavia siirtymämahdollisuuksia alalta tai korkeakoulusta toiselle siirtymään haluaville, jotta uutta opiskelupaikkaa ei tarvitse hakea yhteishaun kautta. Siirto-opiskelijoiden valinnan tulisi pohjautua aiempaan opiskeluoikeuteen ja samalla tai lähialalla suoritettuihin korkeakouluopintoihin ja niissä menestymiseen.

11. Lisätietoja

Tähän osioon on listattu linkkejä sivuille, joilta löytyy lisätietoa korkeakouluhaun uudistuksesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sivuilla on tarkempia tietoja mm. uudistuksen taustasta ja perusteluista: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/opiskelijavalinnat/

Korkeakoulujen sähköinen hakujärjestelmä –wikissä on yksityiskohtaisia tietoja uudistuksen teknisestä toteutuksesta: <https://confluence.csc.fi/pages/viewpage.action?pageId=3934055>

Opetushallituksen ylläpitämiä Oppijan palvelut –hankesivuilta löytyy yleistietoa käynnissä olevista haku-uudistuksista ja Opintopolku.fi- palvelusta: <http://www.opi.fi/oppijanpalvelut>

⁵ <http://valtioneuvosto.fi/etusivu/rakenneuudistus395285/tiedostot/paatos-29112013/fi.pdf>